

เทศน์เช้า วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้เป็นวันพระ วันพระ เรามาวัดมาวากันเพื่อหาพุทธะ
ในหัวใจของเราใจ เวลาเขาไปอินเดียกัน เขาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เขาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔
เพราะอะไร เพราะพระอานนท์เป็นผู้ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองว่า ถ้าต่อไปอนาคตกาล
ถ้าเขาระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาระลึกถึงศาสนา ไม่มีที่ฟัง เขาจะไปฟังที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไปที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ตรัสรู้ แสดงธรรมจกๆ แล้วก็ปรินิพพาน

อันนั้นเป็นสถานที่ไฉ เป็นสถานที่ เป็นธาตุ ธาตุ ๔ คนเราเกิดมามีกายกับใจ ร่างกายนี้เป็น
ธาตุ ๔ ความรู้สึกเป็นหัวใจ ถ้าหัวใจ เรามาวัดมาวากันของเรา ถ้าเป็นโดยทั่วไป ไปวัดไปวาทำบุญกุศล นี้
เราก็ไปทำบุญกุศลของเรา ไปทำให้หัวใจเราฉลาดขึ้นมา การทำบุญกุศลทำให้หัวใจเราฉลาดขึ้นมา ถ้า
หัวใจเราฉลาดขึ้นมาละ สิ่งแวดล้อม สภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเป็นของเล็กน้อย เป็น
ของเล็กน้อยทั้งนั้นนะ แต่ถ้าหัวใจเราอ่อนแอ หัวใจเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ สิ่งใดที่เกิดขึ้นมานั้นเหยียบย่ำ
หัวใจทั้งนั้นนะ

เรามาวัดมาเพื่อเหตุนี้ไฉ เรามาทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลให้จิตใจเราเข้มแข็งขึ้นมา
เข้มแข็งเพราะอะไร เข้มแข็งขึ้นมา คุณสิ สรรพสิ่งในโลกนี้มันแปรปรวนไปทั้งนั้นนะ สรรพสิ่งในโลกนี้
เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา อันนั้นเป็นสังขาร
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่ของเราโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เรายึดมั่นถือมั่นใช่
ไหม สิ่งนั้นเป็นของเราๆ

เวลาเราพูดกันโดยโวหาร “โลกนี่คือละคร ยศถาบรรดาศักดิ์ก็เป็นหัวโขน”

เป็นหัวโขนแล้วเอ็งตื่นนอนอะไรนั้นนะ ตื่นนอนๆ นั้นนะ ตื่นนอน แต่ถ้าคนมีธรรมในหัวใจ สิ่ง
ที่เราทำมาๆ เป็นหน้าที่ คนเกิดมาชีวิตนี้ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัย คนเราต้องมี

หน้าที่การงานของเรา ถ้าหน้าที่การงานของเรา คนที่มีสติปัญญาทำหน้าที่การงานของเรา มันด้วย ปัญญาๆ มันไม่ทุกข์ไม่ร้อนจนเกินไป

คนเราเกิดมา กรรมเก่า กรรมใหม่ระ เวลาคกรรมเก่า ถ้ามีกรรมที่ดี กรรมที่ดีมันส่งเสริมขึ้นมา ทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จ นั่นเขามีกรรมของเขา กรรมของเขา เวลาศาสนาพุทธสอนเรื่อง กรรมๆ ใด

ทางวิทยาศาสตร์บอกว่าไม่มี วิทยาศาสตร์บอกว่ามันเป็นการกดขี่ข่มเหง มันเป็นการหลอมน้ำ เพราะสังคมมันหลอมน้ำ เอารัดเอาเปรียบกัน

สังคมที่หลอมน้ำ เอารัดเอาเปรียบกันก็มี สังคมที่เขาเป็นผู้นำ เป็นคนที่ดีก็มี สิ่งที่เขาเป็น ธรรมๆ คุณติ เวลาพ่อแม่ที่สอนลูก พ่อแม่ที่สอนลูก พ่อแม่ที่สอนลูกดีๆ เวลาลูกเราเล็กน้อยขึ้นมา ให้ลูกเรามีประสบการณ์ ไม่สลายลงจนเกินไป ไม่ดูแลรักษาจนมันอ่อนแอไป นี่ไง พ่อแม่ที่มีปัญญา ผู้นำที่ดีๆ เขาจะสอนให้ประชาชน สอนให้สังคมเข้มแข็ง ถ้าเข้มแข็ง มันเข้มแข็งที่ไหนล่ะ เข้มแข็ง เวลา เข้มแข็งมันเข้มแข็งในหัวใจ ของจะมีเล็กมีน้อยขึ้นมา เราก็แบ่งกันเจือจางกัน ไม่ใช่ว่ากว่านมาเป็นของ เราทั้งหมดเลย

แต่คนที่เห็นแก่ตัวๆ มันเห็นสิ่งที่เป็นวัตถุว่าเป็นของของมัน ของของมันไป เวลาตายไปๆ ไม่มีสิ่งใดเอาไปได้เลย สิ่งที่จะเอาไปได้เลยก็บุญกุศล มีบุญกับบาป บุญกับบาป ใครทำสิ่งใด สิ่งนั้น เรา ได้สิ่งใดมาเพื่อประโยชน์กับเราๆ สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นนะ แต่คนที่เป็นธรรมๆ เขาจะเจือจางใคร เขาเจือจางด้วยสติด้วยปัญญาไง เจือจางของเขาให้เขาเข้มแข็งขึ้นมา ให้เขาแข็งแรงขึ้นมา ให้ สติปัญญาของเขา ให้เขาทำหน้าที่การงานของเขาเป็น ไม่ใช่ไปให้จนเขาอ่อนแอไปหมด

คนที่เขามีปัญญาๆ ผู้นำที่ดีเขาเป็นอย่างนั้น ถ้าผู้นำที่ดีเป็นอย่างนั้น เขาให้ปัญญาให้ความ เพียร ให้ความมุมานะ ให้ความอดทน ให้ปัญญาคนๆ ถ้าให้ปัญญาคนขึ้นมา เขาอยู่ที่ไหนเขาเอาตัว รอดของเขาได้

แต่ถ้าทางโลกๆ ให้กันจนอ่อนแอ ให้กันจนทำอะไรไม่เป็นไป ถ้าสิ่งใดทำไม่เป็นก็คือทำไม่ เป็น ที่ทำไม่เป็นแล้วเวลาจะรักษาศาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “มารเอ๋ย เมื่อใด

ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราถึงจะยอม
นิพพาน”

นี่ไง อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็งหรือไม่เข้มแข็ง มันอ่อนแอหรือมันเข้มแข็ง ถ้ามัน
เข้มแข็งขึ้นมามันเข้มแข็งที่ไหนล่ะ ถ้ามันเข้มแข็งขึ้นมามันต้องมีสติปัญญาของมันใช่ไหม ถ้ามัน
อ่อนแอของมัน ตัวมันเองยังเอาตัวไม่รอดเลย ตัวมันเองมันยังเป็นเหยื่อเลย นี่เรื่องของสังคม เรื่องของ
ชีวิตประจำวัน

“ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน”

ชีวิตประจำวันมันมีค่าแค่ไหนวะ ปฏิบัติธรรมๆ คนที่จะปฏิบัติธรรมได้มันต้องมีสติปัญญา เรา
ทำงานของเราก็ทำงานของเรา ทำงานให้มันเสร็จ ให้มันสำเร็จแล้วเราก็อ่มาภาวนาก็ได้ แล้วถ้า
ภาวนาของเรา

ไอนี้จะปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ธรรมะนี้ไม่มีค่าเลยนะ ชีวิตประจำวันมันมีค่ามากเลย
หรือ ชีวิตประจำวันก็เป็นชีวิตประจำวัน แต่ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจ ชีวิตประจำวันนั้นมันมีความสุข
“ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน” ก็เอาโลกเป็นใหญ่ไป จะทำอะไรก็เหยียบย่ำโลกให้มันอยู่ใต้ของกิเลส
ไป

แต่ถ้าจะเป็นธรรมๆ คำว่า “เป็นธรรม” นะ สิ่งที่สวยงามๆ ของชั่วคราวเท่านั้นนะ เวลา
โลกเขาเรียกว่าสมมุติ เป็นจริงตามสมมุติ จริงตามสมมุติคือมันอยู่กับเราชั่วคราว แม้แต่ชีวิตเรานี้ก็สมมุติ
แต่ปฏิสนธิจิตนั้นไม่ใช่ชั่วคราว

ครูบาอาจารย์ท่านบอกจิตไม่เคยตายๆ จิตไม่เคยตาย จิตมันคงที่ถาวรของมัน เพราะจิตมัน
คงที่ถาวรของมัน เวลานิพพานไปแล้ว สิ่งที่ว่านิพพานไปแล้วมันอยู่กับอะไรล่ะ

ถ้ามันนิพพานไม่มีอะไรเลย ใครไม่ทำอะไรเลย มันก็เหมือนกระดานดำไป เขียนเสร็จแล้ว
ลบทิ้ง ลบทิ้งแล้วไม่มีอะไรเลย เอาอย่างนั้นหรือ เป็นความจริงอย่างนั้นหรือ ถ้าเป็นความจริงอย่างนั้น
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขได้อย่างไร

ที่เราทุกข์เรายากกันอยู่ที่นี่เพราะเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ชีวิตมันมีการเปลี่ยนแปลง
ตลอดเวลา ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาแล้วเราก็อึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของเรา แต่เวลาธรรมะของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผู้ที่ปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน “อาณนฺท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่ชีวิตของตถาคตคตินี้ก็จะนิพพาน แม้แต่ชีวิตของตถาคตคตินี้ก็ต้องตายไป”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตายไปด้วยเรือนร่างใจ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากิเลสตายตั้งแต่วันวิสาขบูชา วันเพ็ญเดือน ๖ เวลากิเลสตายไปแล้วอันนั้นแหละวิมุตตिसุข ความจริงอันนั้นมันไม่เคยตาย มันตายไม่ได้ ความตายไม่ได้ ตายไม่ได้แบบเรา ตายไม่ได้แบบเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ตายไม่ได้แบบเราโดยเวรโดยกรรมมันขับไล่ไปใจ โดยการกระทำใจ

แต่ถ้ามันสิ้นกิเลสไปแล้วมันไม่มีเกิดและไม่มีตาย มันคงที่ของมัน นี่สิ่งที่เป็นจริงๆ เป็นจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ มันมีอยู่จริงๆ ใจ ถ้ามีอยู่จริง สิ่งที่เป็นนามธรรม พระพุทธศาสนาสอนลงที่นี้ใจ พระพุทธศาสนาสอนลงที่หัวใจของสัตว์โลก พระพุทธศาสนาสอนถึงเรื่องที่ไหนมีเกิด มีทุกข์ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ

ทุกข์ควรกำหนด ที่ไหนมันมีทุกข์ละ ทุกข์มันอยู่ที่ไหน แก้วแหวนเงินทองมันทุกข์ไหม วัตถุมันเคยมีความทุกข์ไหม ไม่มีหรือ ชีวิตคนนี่ ชีวิตคน ชีวิตสัตว์มันทุกข์ แล้วชีวิตคน ชีวิตสัตว์ทุกข์ทุกข์ทำไมมันไม่ทิ้งละ ทำไมมันไม่ปล่อยวางละ

มันปล่อยวางไม่ได้ มันปล่อยวางไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ใจ เกิดเป็นมนุษย์ ร่างกายนี้ต้องการอาหารใจ คุณภาพชีวิตๆ เขาพยายามส่งเสริมกัน เดียวนี้โลกนี้เจริญ แต่เดิมเวลาเกิดโรคระบาดตายหมดนะ พอมันมีวัคซีน มีความเจริญทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ชีวิตของเราคนเราชีวิตมันก็ยังยืนขึ้น แต่ชีวิตยังยืนขึ้น ยั่งยืนขึ้นด้วยความทุกข์ความยากใจใหม่

แต่ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจละ สิ่งที่คุณภาพของจิตๆ ความรู้สึกอันนี้ถ้ามันมีสติปัญญามันจะออกมาได้ใจ แต่มันก็เป็น ๑๘ มงกุฏ ไอ้พวก ๑๘ มงกุฏมันก็อ้างอิง พออ้างอิง พูดยจนเราจับต้องไม่ได้

คนที่มีสติปัญญาเขาไม่เชื่ออย่างนั้นหรอก ถ้ามันเป็นความคิดของเขาๆ เขาเอามาล่อลวงเราทำไม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านพุดนะ ไม่มีกำมือในรานั้นะ แบบหมด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบหมดใจ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เชื่อในกาลามสูตร ไม่ให้

เชื่อสิ่งใดๆ เลย กาลามสูตร “ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของตนสั่งสอน มันต้องประพฤติปฏิบัติเป็นจริงขึ้นมา

นี่ไง เวลา ๑๘ มงกุฏมันก็มาอึ้งอึ้งนี่ เราก็ไปเชื่อมันไง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ากาลามสูตร “ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น” ไม่ให้เชื่อว่าเวลาคิดแล้วจินตนาการแล้วมันน่าจะเป็นไปได้ มันจะเป็นความจริง ไม่ใช่ทั้งนั้น เพราะถ้าเป็นไปได้ก็เป็นสมบัติของท่านไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน

“เธอจงสมควรแก่เวลาของเธอเถิด” เวลาของเธอ ชีวิตของพระสารีบุตร ชีวิตของพระโมคคัลลานะ ชีวิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชีวิตของใครก็ของคนคนนั้นไง ถ้าคนคนนั้นมันประพฤติปฏิบัติได้เป็นความจริง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “อานนท์ เราไม่เคยเอาของใครไปเลย เราเอาแต่คุณธรรมในหัวใจเราไป” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานก็เอาคุณธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ มันเป็นธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมธาตุมันจะไปกับใจอันนั้นไง

แต่ของเรามันไม่มีไง มันมีแต่ความทุกข์ความยากใจ ถ้าความทุกข์ความยากขึ้นมา มาฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง เหตุนี้ขึ้นมา สิ่งใดที่มันกระทบกระเทือน สิ่งใดที่มีการกระทำในสังคม ถ้ามันกระทบกระเทือนกันบ้าง เรามีสติ เราวางได้หมดนะ ใครจะทำอะไรก็แล้วแต่นะ มันสร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นนะ ใครจะทำอะไรแล้วนะ มันทำเพื่อบาปกรรมมันทั้งนั้นเลย แล้วเราไปเดือดร้อนอะไร

นี่ไม่อย่างนั้นนะสิ เขาทำกุ เขาทำกุ พอมีกุ จบเลย ให้ทุกคนศิโรราบเรา มันเป็นไปได้ไหม ใจของเรามันจะศิโรราบใจเราไหม ชีวิตของเรา เราจะบังคับบัญชามันได้ไหม ชีวิตเราไม่ให้แก่ไม่ให้เฒ่าได้ไหม ชีวิตเราไม่ให้มีความทุกข์เลยได้ไหม เรายังควบคุมใจเราไม่ได้เลย แล้วเวลามีการกระทบกระเทือนกันในสังคม มีความกระทบกระเทือนกันในหัวใจเรา มันสังเวชนะ

เวลาคนที่มิธรรมๆ เหมือนเราเห็นเด็กๆ ทะเลาะกัน เด็กๆ มันทะเลาะกัน มันแย่งของเล่นกัน เราเห็นแล้วมันสังเวชไหม แต่เด็กมันเป็นจริงเป็นจังนะ เด็กมันหิบบจยอะไร ใครไปแย่งจากมือ

มันนะมีเรื่อง มันร้องไห้มาฟ้องเลย มันมีเรื่อง แล้วถ้าใจเรามีคุณธรรม เหมือนกัน สังคมเหมือนอย่าง
นั้น

แล้วถ้ามันมีการกระทบกระเทือน เราจะบอกว่า พอเราประพฤติปฏิบัติธรรม เราเป็นคนดีแล้ว
ทุกคนจะยกย่องสรรเสริญเรา ทุกคนจะเชิดชูเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎกนะ “**ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอโดน
โลกธรรมกระทบกระเทือนรุนแรงนะ อย่าเสียใจ อย่าคร่ำครวญ ให้ดูเราเป็นตัวอย่าง”**

คำว่า “ให้ดูเราเป็นตัวอย่าง” คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โลกธรรม ๘ ตินินินทา
การทำลายล้าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดนมากที่สุด แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เป็นศาสดา

เวลาเราบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์มีเดช แสดงยมกปาฏิหาริย์ มีฤทธิ์มี
เดชมาก แต่มีฤทธิ์มีเดชไปทำลายเขามันสร้างเวรสร้างกรรม เพราะมันไม่ได้ทำลายกิเลสใจ มันไม่ได้
ทำลายให้เขามีปัญญาขึ้นมา

ถ้าแสดงธรรมจนเขามีปัญญาขึ้นมา เขาละทิ้งกิเลสอันนั้นนะ เขาละทิ้งความเห็นผิด องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาตรงนี้ไง ปรารถนาหรือสัตว์ชั้นสัตว์ คือปรารถนาที่คนเห็นผิด
เห็นผิดยอมจำนนกับกิเลส ให้มันเห็นถูกต้อง ให้มันหลุดสว่างใจ นั่นเวลาเทศน์ว่าการ อริยสัจมันอยู่ตรงนี้
ไง ตรงที่ให้คนที่มันเห็นผิด คนที่มันทำลายตัวเอง คนที่มันสร้างเวรสร้างกรรมให้มันสร้างแต่คุณงาม
ความดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาตรงนั้นแต่ว่ามีฤทธิ์มีเดชไปทำลายเขา ทำลายเขาก็ตาย
เปล่า ทำลายเขามันก็ระเนระนาดไปโดยไม่ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าแสดงธรรม แสดงธรรมเพื่อเหตุนี้ไง

เวลาพูดกับพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ “เธอจงเห็นสมควรแก่เวลาของเธอเถิด” เพราะธรรม
ในใจของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะมันเต็มหัวใจอันนั้นแล้ว ถ้ามันเต็มหัวใจอันนั้นตั้งแต่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว มันไม่มีสิ่งใดแล้ว ไม่มีการ
ไปและไม่มีการมา ไม่มีการเพิ่มขึ้น มีแต่สิ่งที่ดำรงชีพไว้เพื่อหรือสัตว์ชั้นสัตว์ เพื่อปรารถนากับสังค
ม ให้สังคมา เนื่องบุญของโลกๆ ให้คนได้สร้างบุญกุศลของเขา แล้วท่านแสดงธรรมหรือสัตว์ชั้นสัตว์

เพื่อให้หัวใจของเขามีสติปัญญาขึ้นมาเพื่อประโยชน์อันนั้น คุณธรรมในหัวใจอันนั้นนะมันสำคัญ
อย่างนั้น แล้วคุณธรรมในหัวใจอันนั้นนะ สิ่งที่มีมันจะสัมผัสได้ๆ ก็ใจของเรานี่ไง

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุตมยปัญญา เขาศึกษามาให้ประพฤติ
ปฏิบัติ ฟังธรรมๆ ฟังธรรมขึ้นมาแล้วอย่าเชื่อ เวลาเราพูดไม่ต้องเชื่อเลย แล้วกลับไปแล้วไปคิด เราพูด
มันมีเหตุมีผลหรือไม่ ถ้ามันมีเหตุมีผลหรือไม่ ทำไมมันเป็นอย่างนั้น นั่น ตรงนี้สำคัญ ทำไมมันเป็น
อย่างนั้น ถ้ามันเป็นอย่างนั้นเพราะเหตุผลอะไร นั่นนะปัญญาจะเกิดแล้ว

นี่ไง คนทำอะไรไหนเขาต้องทำอะไรไหนของเขา เขาถึงได้ข้าว ได้ผัก ได้หญ้าของเขาขึ้นมาดำรง
ชีพของเขา นี่ก็เหมือนกัน เราจะใช้สติปัญญาของเรา เราคิดของเรา เราใช้ปัญญาของเรา นี่เป็นปัญญา
อบรมสมาธิ ปัญญาที่ว่าเราจะคิดตามกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่ไปกว้านเอาแต่พิษแต่ภัยขึ้นมาให้
มาตริกในธรรมๆ เวลาตริกในธรรมขึ้นมา ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการสิ่งใด เราเอาไปพิจารณาของ
เรา มันเป็นจริงหรือไม่

ถ้าเริ่มต้นก็บอกไม่จริงๆ เราต้องทำมาหากิน เราต้องทำเพื่อร่ำเพื่อรวย ที่แรกก็คิดอย่างนั้นนะ พอ
มันชักเหนื่อยชักยากขึ้นมา มันคิด เออ! จริงนะ เก็บไว้ในบ้านไม่เห็นได้ใช้อะไรเลย นี่พอมันได้คิด
มันจะคิดไปได้เรื่อยๆ แล้วมันจะละเอียดยไปเรื่อยๆ มันจะพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ แล้วหน้าที่การงานก็
ไม่ได้ทิ้ง เราก็ทำของเราไป ทำของเราๆ ทำแล้วมันเป็นประโยชน์กับเราไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ละ เราหาเงินมา ๑ บาท ๑ สลึงใช้ดำรงชีพ ๑ สลึง
เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ของเรา ๑ สลึงเพื่อธุรกิจของเรา อีก ๑ สลึงฝังไว้ในแผ่นดิน อีก ๑ สลึงเราจะสร้าง
ประโยชน์แล้วละ ถ้ามันมีสติปัญญามันจะสร้างประโยชน์แล้ว

ของที่หามา หามาด้วยอะไร หามาด้วยน้ำพักน้ำแรงใช้ไหม หามาด้วยสมองใช้ไหม หามาด้วย
ปัญญาใช้ไหม เป็นของใคร ก็เป็นของเราไป ถ้าเป็นของเรา เราเสียสละไป สิ่งนั้นเป็นวัตถุใช้ไหม สิ่ง
ที่ได้มาเป็นทิพย์ไป เป็นทิพย์คือสิ่งที่เสียสละออกไป เสียสละในโลกนี้ไป

บ้านของเราโดนไฟไหม้อยู่ โจรขนทรัพย์สมบัติออกจากบ้านของเราได้มากเท่าไร ทรัพย์
สมบัตินั้นจะเป็นของเรา ถ้าเรามีความประมาทเลินเล่อ ไฟไหม้บ้านของเราแล้วเราไม่ได้ขนทรัพย์
สมบัติสิ่งใดเลย มันจะไหม้ไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย พลังงานมันเผาผลาญอยู่ตลอดเวลา เวลามันหมดอายุขัย
ไปนี่ตาย ทรัพย์สมบัติไม่ได้อะไรเลย ทิ้งไว้กับโลกนี้ มันได้แต่บาปกับบุญไป แต่เสียสละไว้ๆ มัน
แสดงออกไป มันขนออกไปจากบ้านมันๆ บ้านมันขนออกไป ฟังคืนไว้ๆ มันฟังคืนไว้ มันออกจาก
บ้านมันไป ถ้าออกจากบ้านมันไป นี่ไง เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันถึงจะได้บุญกุศลนี้ไง

พระสิวลึๆ เป็นพระอรหันต์ที่มีลากสักการะมากที่สุดไง เพราะอะไร เพราะท่านทำของท่านไว้
ท่านได้ฟังคืนของท่านไว้ ท่านทำของท่านไว้มากไง เวลาทำไว้มาก นี่ไง คนเกิดมาที่ว่าอำนาจวาสนาที่
มันไม่เท่ากัน ไม่เท่ากันตรงนี้ไง ไม่เท่ากันที่การกระทำไง

ไอ้เราเกิดประชาธิปไตยต้องเสมอภาคๆ เสมอภาคด้วยกฎหมาย แล้วเสมอภาคใหม่ ไปดูคน
เขียนกฎหมายสิ แล้วไปดูคนรักษากฎหมายสิ เสมอภาคใหม่ นี่มันพูดแต่ปาก แต่ถ้าเป็นจริงๆ ขึ้นมา มัน
เป็นจริง ใครฟังคืนไว้มากน้อยขนาดไหน นี่ธรรมาธิปไตย มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถึงเวลา
แล้วมันไหลมาเทมาไง คนที่มันขาดแคลน ขาดแคลน เราก็อำตอนนี่ ขาดแคลนเพราะเรามีสติปัญญา
แล้วเราก็มารวบรวมเอาตอนนี่ ถ้าตอนนี่ก็ทำเพื่อเราไง แต่ชีวิตเราต้องมีคุณค่าอย่างนี้

นี่วันพระ วันพระ เวลาคนที่ไม่มีสติปัญญาเขาก็ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แต่ของเราละ เราจะหา
พุทธะในใจเลย หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ฟังธรรมแล้วค้นคว้าด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ถ้า
ด้วยสติปัญญาของเรา จิตเต็มแท้นี้ฟ่องใส เวลามันฟ่องใส มันสะอาด มันปลอดโปร่งของมัน อันนี้จะมี
คุณค่ามาก

สิ่งที่เขาจะไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ อันนั้นก็เป็นเรื่องของสังคม เรื่องปัญญาของคน แต่
ไปแล้วก็ต้องกลับ ไปอยู่นั้นไม่ได้ แต่เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ทำเมื่อไหร่ก็ได้เมื่อนั้น จะทำ
เดี๋ยวนี้ก็ได้เดี๋ยวนี้ หายใจเดี๋ยวนี้ก็ได้เดี๋ยวนี้ ถ้าทำเดี๋ยวนี้ สิ่งที่เป็นธรรมๆ เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ากลางหัวใจนี้

วันพระเป็นผู้ประเสริฐ หัวใจเป็นผู้ประเสริฐใหม่ ใครค้นหาหัวใจของตนเจอนะ โอ๊ย! มันจะ
มหัศจรรย์ในพระพุทธศาสนามาก แค่ทำสมาธิสมาธิมันจะมหัศจรรย์ในศาสนา มาก แต่ส่วนใหญ่อยู่แล้วเป็น
มิจฉาสมาธิ เวลาเป็นอะไรขึ้นมา มันเป็นสัญญาอารมณ์ แล้วพอเป็นแล้วงงๆ ไม่เข้าใจ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ พอเข้าไป เพราะอะไร เพราะเราเข้าไปเฝ้าพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
จิตของเราแท้ๆ พอเข้าไปแท้ๆ แล้ว สิ่งนี้มันสัมผัส พอสัมผัสขึ้นมา รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

เวลาใครมาพูดสิ่งใด พูดเรื่องธรรมๆ เขามีรสชาติหรือไม่ เขามั่นคงหรือไม่ เขามีสติปัญญา
หรือไม่ ถ้ามันเป็นความจริงนะ สติของเขาจะสมบูรณ์ของเขา เขาระลึกถึงชีวิตของเขา แล้วไม่มีความ
ประมาท ชีวิตของเขา เขาจะดูแลรักษาชีวิตของเขา เพราะอะไร เพราะเขาเห็นคุณค่าของชีวิตของเขา
เพราะจิตมันสงบแล้ว ถ้าจิตสงบมันยกขึ้นใช้สติปัญญา มันจะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนาการรู้แจ้ง รู้แจ้งใน
อะไร รู้แจ้งในใจของตน รู้แจ้งในความทุกข์ความยาก รู้แจ้งในสิ่งหมักหมมในใจ มันคายของมันๆ มัน
มหัศจรรย์ขนาดนั้นนะ นี่ไง ปัจจัยต่างๆ สันติภูมิจิโก พระพุทธศาสนาสำคัญที่นี้ สำคัญที่กลางหัวใจเรา
นี่ สำคัญที่ความรู้ลึกเรานี้

ศาสนาที่มั่นคง มั่นคงเพราะบริษัท ๔ มีสติปัญญา บริษัท ๔ ไม่ใช่เหยื่อ บริษัท ๔ มี
สติปัญญาแล้วเราทำด้วยความภูมิใจ ของจะเล็กจะน้อยด้วยเจตนา ด้วยความเต็มใจของเรา บุญ
กุศลเกิดตรงนี้ แล้วถ้าผู้ใดเห็นจิตเดิมแท้ เห็นจิตของเรา แล้วมันวิปัสสนาขึ้นไป ประโยชน์มัน
เกิดตรงนี้

หัวใจดวงใดไม่มีมรรค หัวใจดวงนั้นไม่มีผล ใครปฏิบัติแล้วไม่มีร่องมีรอย คนนั้นปฏิบัติด้วย
โวหาร ไม่มีความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงในใจดวงนั้น องค์ความรู้ๆ ใจ ศาสนา
ไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ดวงใจที่ปฏิบัติขึ้นมาไม่มีมรรค ไม่มีผล ไม่มีศีล ไม่มีสมาธิ ไม่มี
ปัญญา ไอนั้น โม่ทั้งนั้นนะ ถ้าโม่แล้วมันก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ

เราเอาความจริง แล้วต้องเป็นความจริงของเราด้วย ทางโลกจะมากจะน้อยช่างหัวมัน รักษา
หัวใจของเราให้มันฉลาดขึ้นมา พอมันฉลาดขึ้นมาของรอบข้าง ของในโลกนี้เป็นของสมมุติ ไร้ค่า
ไร้ค่า หัวใจของเราต่างหากมีคุณค่า ชีวิตต่างหากมีคุณค่า เอวัง